

Alþingi
Erindi nr. P 140/238
komudagur 17.11.2011

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
b.t. umhverfis- og
samgöngunefndar
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík 17. nóvember 2011

1111005SA GB
Málalykill: 401

Efni: Umsögn um frv. um br. á lögum um fólksflutninga og farmflutninga á landi, 192. mál

Vísað er til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 3. nóvember sl., þar sem óskað er umsagnar Sambands Íslenskra sveitarfélaga um ofangreint frumvarp.

Í frumvarpinu eru lagðar til breytingar á 3., 6. og 7. gr. gildandi laga um fólksflutninga og farmflutninga á landi, í þeim tilgangi að tryggja skýra lagastoð fyrir samningsgerð Vegagerðarinnar við landshlutasamtök sveitarfélaga um endurskipulagningu almenningsamgangna. Á grundvelli þeirra samninga færast skipulagning á almenningsamgöngum innan viðkomandi svæðis til landshlutasamtakanna en Vegagerðin annast úthlutun styrkja til þeirra.

Rétt er að taka skýrt fram að Samband Íslenskra sveitarfélaga telur það vera mikið framfaraskref að koma á þeirri breytingu á skipulagi almenningsamgangna sem hér um ræðir. Sambandið styður því að lagabreytingar verði gerðar en hefur hins vegar margvíslegar athugasemdir við þá umgjörð sem lögð er til í frumvarpinu. Þá skal tekið fram að ekki var haft samráð við sambandið um gerð frumvarpsins.

Almennar athugasemdir

Eins og Alþingi er kunnugt hafa ekki verið sett almenn lög um almenningsamgöngur en lög nr. 73/2001 um fólksflutninga og farmflutninga á landi hafa gilt um sérleyfisferðir milli þéttbýliskjarna og ferðir sem sveitarfélög hafa einkaleyfi á innan sinna staðarmarka. Rétt er hins vegar að vekja athygli umhverfis- og samgöngunefndar á því að gildissvið laganna er afmarkað við fólksflutninga í atvinnuskyni en því verður tæpast haldið fram að það hugtak falli vel að þjónustu sem sveitarfélögin veita íbúum sínum heldur er eðlilegra að fella slíkt undir hugtakið þjónustu í almannabágu, sem ekki er rekin í atvinnuskyni. Þessi hugtök skipta ekki síst máli við afmörkun á því hvaða starfsemi á sviði fólksflutninga telst vera á samkeppnismarkaði. Akstur leigu- og hópferðabifreiða er t.d. dæmi um starfsemi sem er ótvírætt á samkeppnismarkaði.

Í skýrslu starfshóps sem skilaði tillögum til samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, dags. 10. júlí 2008, var lagt til að gerðar yrðu umtalsverðar breytingar á lagaumhverfi almenningsamgangna, bæði í skattalegu og rekstrarlegu tilliti. Af hálfu ráðuneytisins var í framhaldinu unnið að frekari stefnumótun um almenningsamgöngur, í góðri samvinnu við

samtök sveitarfélaga, sem kynnt var í september 2010. Ráðuneytið hefur hins vegar ekki enn lagt fram frumvarp að heildstæðri löggjöf um almenningssamgöngur. Þingmannafrumvarp um það efni var þó lagt fram á 138. löggjafarþingi en hlaut ekki afgreiðslu.

Ástæða er til þess að benda á að Samband Íslenskra sveitarfélaga hefur sent frá sér greinargerð um VSK-umhverfi sveitarfélaga, þar sem m.a. er fjallað um skattlagningu almenningssamgangna. Slíkar skattkerfisbreytingar eru að áliti sambandsins forsenda þess að almenningssamgöngur verði skilgreindar sem skylduverkefni sveitarfélaga, enda er það með öllu óásættanlegt að ríkið skattleggi þjónustu sveitarfélaga sem starfrækt er í almannabágu.

Athugasemdir við einstakar greinar

Um 1. gr.

Ljóst er að þar sem sérleyfi hafa verið í gildi til einkaaðila um fólksflutninga á milli sveitarfélaga hefur það staðið þróun almenningssamgangna á vegum sveitarfélaga fyrir þrífum. Sambandið styður því að gerð verði sú lagabreyting að heimila Vegagerðinni að veita sveitarfélögum einkaleyfi á sérleyfisleiðum milli sveitarfélaga. Með vísan til framangreindra almennra athugasemda telur sambandið þó allt eins koma til greina að slík heimild verði frekar lögfest með bráðabirgðaákvæði við lögin, jafnframt því sem hafin verði vinna við gerð frumvarps til laga um almenningssamgöngur sveitarfélaga.

Um 2. gr.

Sambandið styður þá breytingu sem lögð er til í greininni, að bæði sérleyfis- og einkaleyfishafar geti fengið leyfi til þess að nota bifreiðar fyrir færri en níu farþega við akstur á tilteknum leiðum, sbr. 4. mgr. 6. gr. laganna

Um 3. gr.

Sambandið styður sömuleiðis þær breytingar sem lagðar eru til á 7. gr. laganna, að Vegagerðinni verði heimilað að veita sveitarfélögum, byggðasamlögum eða landshlutasamtökum sveitarfélaga einkaleyfi til að sjá um og skipuleggja almenningssamgöngur á tilteknu svæði eða leiðum. Sambandið telur þó, líkt og fram kemur í athugasemd við 1. gr. frumvarpsins, allt eins koma til greina að lögfesta þessa breytingu með bráðabirgðaákvæði við lögin.

Lokaorð

Eins og ráða má af athugasemdum sem fram koma í umsögn þessari telur sambandið nauðsynlegt að mótaður verði lagarammi um almenningssamgöngur sveitarfélaga sem tekur mið af því að um er að ræða þjónustu sem veitt er af opinberum aðila. Sá lagarammi sem markaður er í lögum nr. 73/2001 er af allt öðrum toga og verður tæpast séð að eðlilegt sé að fella þjónustu sveitarfélaga undir sömu löggjöf og starfsemi sem er að meginstefnu á samkeppnismarkaði.

Eðlilegt hefði verið að endurskoða ýmis ákvæði laganna í tengslum við þær breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu, m.a. 2. mgr. 12. gr. sem heimilar Vegagerðinni að takmarka notkun strætisvagna utan þéttbýlis. Jafnframt skal

bent á að í 13. gr. laganna er kveðið á um gjaldtöku fyrir útgáfu sérleyfa og einkaleyfa, m.a. fast gjald vegna hvernar bifreiðar. Að áliti sambandsins er full ástæða til þess að spyrja hvort sú gjaldtaka eigi að ganga á sama hátt yfir sveitarfélög og fyrirtæki á samkeppnismarkaði.

Loks telur sambandið ástæðu til að minna á athugasemdir sem það gerði í umsögn sinni um frumvarp til laga um Farsýsluna, 385. mál, og Vegagerðina, 386. mál, á 139. löggjafarþingi. Skýrt er samkvæmt frumvörpunum um Vegagerðina og Farsýsluna, sem nú hafa verið lögð fram að nýju á Alþingi, að almenningsamgöngur verða verkefni Vegagerðarinnar. Að áliti sambandsins er hlutverk Vegagerðarinnar á þessu sviði mjög þröngt skilgreint í 7. gr. síðarnefnda frv. Má sem dæmi nefna að ekkert er vikið að stefnumótun á sviði almenningsamgangna og samstarfi við sveitarfélög um framþróun almenningsamgangna. Sætir þetta furðu í ljósi þess að það er eitt af skilgreindum markmiðum stofnunarinnar skv. 1. gr. frv. að stuðla að sjálfbærum samgöngum. Einnig verður að telja ástæðu til þess að tilgreina útgáfu sérleyfa sem eitt af verkefnum stofnunarinnar skv. áðurnefndri 7. gr.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri